

OBS! Åkerihandboken uppdateras endast en gång per år (december). Kontrollera uppgifterna om de ska ligga till grund för mer betydelsefull åtgärd.

TRAFIKTILLSTÅND

YTL-ALLMÄNT

Yrkestrafiklagen – YTL – och Yrkestrafikförordningen – YTF – är viktiga för åkeriet.

I dessa återfinns en mängd olika saker som: krav för att få trafiktillstånd, var man söker tillstånd, trafikansvariga, övrigt prövade, tillståndsprovning, giltighet av trafiktillstånd, återkallelse av tillstånd, förarlegitimation för taxiförare m m.

Med yrkesmässig trafik avses sådan trafik som bedrivs med personbilar, lastbilar, bussar, terrängmotorfordon eller traktorer med tillkopplade släpfordon (traktortåg) och som innebär att fordon och förare mot betalning ställs till allmänhetens förfo-

gande för transporter av personer eller gods. ”Firmabilar” behöver inte trafiktillstånd, t ex sågverkets egen bil som kör ut eget virke till kunderna. Tar bilen däremot gods för annans räkning mot betalning krävs trafiktillstånd.

Det finns en del undantag från yrkesmässig trafik. Men i praktiken skaffar sig alla åkerier tillstånd. Bägaren behöver trafiktillstånd vid andra transporter än bärgning eller bogsering – t ex för att flytta bilar mellan verkstäder – det är då inte bärgning.

Den som innehar tillstånd till taxitrafik får även transportera gods i sådant fordon som är Y-anmält på taxitrafiktillståndet.

TRAFIKTILL- STÅNDSPRÖVNING

Tillståndet ger rätt att bedriva yrkesmässig trafik. Det kan vara personligt eller utfärdas till en juridisk person (d v s ett bolag eller en förening). När en juridisk person söker tillstånd måste en trafikansvarig uppges. I handelsbolag är varje bolagsman trafikansvarig.

Sökande (och trafikansvarig) måste:

- 1) visa ett yrkeskunnande (ska ej förväxlas med C-kort). Kunnandet visas normalt genom att avlägga prov vid Vägverket. Vid godkända prov utfärdas intyg. Prov avlagda efter 31 oktober 1994 har ingen tidsbegränsning. Kursen ”Eget på väg” ger kunskaper för att klara proven men innehåller även väsentligheter för åkeriägarens vardag.
- 2) kunna uppvisa att han förfogar över kapital och reserver om minst 100.000 kr för första fordonet, och 50.000 kr var för de efterföljande fordonen. De ekonomiska resurserna kan visas på olika sätt.
- 3) ha gott anseende. Normalt ser Transportstyrelsen fem år tillbaka i polisregistret samt körkortsregistret. Upprepade förseelser medför avslag. Även mindre skulder till kronofogden diskvalificerar normalt den sökande. Konkurs omöjliggör tillstånd. Den som får avslag på denna grund får en spärrtid på mellan sex månader och fem år, under vilken han inte anses lämplig att driva yrkesmässig trafik.

I fråga om aktiebolag, handelsbolag, kommanditbolag och ekonomiska eller ideella föreningar ska prövningen även avse den eller de som är trafikansvariga.

Därutöver ska, utom när det gäller yrkeskunnande (punkt 1 ovan), prövningen avse:

1. bolaget respektive föreningen samt
2. verkställande direktör
3. styrelseledamöter och styrelsesuppleanter samt eventuellt annan som är firmatecknare.

Alltför många blivande åkeriägare köper bil först och upptäcker sedan tillståndskravet. Får man sedan inte tillstånd kan följderna bli otrevliga. **Tipsen i all korthet lyder:**

- 1) Ring alltid först Åkeriföreningen och ta reda på vad som behövs i just ditt fall. Då kan du även diskutera om dina planer är realistiska.
- 2) Be Åkeriföreningen undersöka om du fyller kraven på laglydnad och ekonomiska förhållande. Har du bråttom kan du redan nu göra en ansökan.
- 3) Anmäl Dig till en ”Eget på väg”-kurs. Tänk på att det kan dröja innan det går en kurs nära din hemort.
- 4) Under och efter ”Eget på väg”-kursen kan du ta slutgiltig ställning. ”Klaras jag av att bli företagare?”
- 5) Först nu med kunnandet i bagaget har du en rimlig chans att bedöma och räkna på om just den bilen till försäljning är lämplig och lönsam.
- 6) I undantagsfall dyker det upp ”en guldgruva som kräver snabbt köp”. Man hinner då inte med punkterna ovan i förväg. Det är dock viktigt att ta kontakten med Åkeriföreningen. Men som sagt, ”guldgruvor” är mycket sällsynta.

Observera

Transportstyrelsen har från och med den 1 januari 2010 övertagit Länsstyrelsernas uppgifter kring yrkesmässig trafik och körkort.

TRAFIKANSVARIG

I aktiebolag ska trafikansvarig finnas, normalt är det VD:n, om det finns en sådan, eller annars en styrelseledamot. Det ska mycket starka skäl till om annan än en av de förut nämnda kan utses. I handelsbolag och kommanditbolag är alla delägare trafikansvariga. Dock kan man i vissa fall bortse från krav på yrkeskunskande för kommanditdelägare med liten insats och som inte deltar i förvaltningen.

Sitter man som trafikansvarig i ett företag så ska man noga överväga att bli trafikansvarig i ytterligare företag. Skulle ett av bolagen gå i konkurs, så tittar normalt Transportstyrelsen efter vem som varit trafikansvarig. Om samma person då sitter som trafikansvarig i annat företag så kan Transportstyrelsen återkalla trafiktillståndet även i detta företag, p g a bristande lämplighet hos den trafikansvarige.

I stora bolag som är representerade på flera geografiska platser finns en möjlighet att delegera trafikansvaret. För mer information kontakta Åkeriföreningen.

VID DÖDSFALL ELLER KONKURS

Om tillståndshavaren avlider eller försätts i konkurs åligger det dödsboet eller konkursboet att inom en månad från dödsfallet eller konkursbeslutet till Transportstyrelsen anmäla en person som föreståndare för rörelsen. Kraven på denne är samma som på en trafikansvarig.

Tillståndet gäller under högst sex månader räknat från dödsfallet eller konkursbeslutet. Om föreståndare inte har anmälts till tillståndsmyndigheten inom föreskriven tid, upphör tillståndet efter en månad från dagen för konkurs eller dödsfall.

Transporter utan krav på godstrafiktillstånd

För bl a följande transporter krävs inget tillstånd vid inrikestrafik:

- utryckningsfordon.
- sådan renhållning som en kommun är skyldig att tillhandahålla.
- bärgning med bärgningsbilar.
- mjölktransporter och äggtransporter.
- slaktdjur till slakterier.
- transport av sockerbetor, potatis, grönsaker, frukt och bär till förädlingsindustrier, och transport från dessa industrier av biprodukter som uppkommit vid bearbetningen av de nämnda produkterna.
- transporter av produkter från jordbruk och skogsbruk, eller förnödenheter till dessa näringar med traktortåg.
- den som har tillstånd för persontransporter får transportera gods med de fordon tillståndet gäller för.
- snö, is, sand och vägsalt eller annat material i samband med snöröjning eller halkbekämpning.

Transportstyrelsens avgifter

Ansökningsavgiften ska betalas när ansökan ges in. Ansökningsavgift som ej har betalats in medför avvisning av ansökan.

Ange på inbetalningskortet: sökandes namn, sökandens personnummer, vilken typ av ärende avgiften avser.

För yrkesmässig trafik gäller följande avgifter:

• Tillståndsansökan gods	1.200 kr
• Tillstånd för uthyrning	1.200 kr
• Gemenskapstillstånd (s k blått tillstånd)	600 kr
• Godkännande av trafikansvarig (annan än styrelseledamot)	600 kr

Den ekonomiska bedömningen

För företag som nystartar kan Transportstyrelsen begära in följande som underlag för den ekonomiska bedömningen:

- Senaste deklaration (om enskild firma)
- Ifylld blankett: Underlag för Transportstyrelsens prövning av tillräckliga ekonomiska resurser enligt yrkestrafiklagen. (Uppgifterna ska vara styrkta.)

För företag i drift som vill utöka antalet fordon

- Blankett enligt ovan eller
- Revisorsintyg utformat enligt mall från Länsstyrelsen.

Solvenskraven

Solvenskraven gäller för samtliga tillståndshavare. Tillståndsinnehavaren eller den sökande ska ha kapital och reserver om minst 100.000 kr för 1:a fordonet och 50.000 kr för varje därutöver tillkommande fordon enligt yrkestrafiklagen. Kraven ska fortlöpande vara uppfyllt. Det innebär att Transportstyrelsen när som helst kan kräva att tillståndshavare visar att kraven uppfylls. Kontroll av att kraven uppfylls görs alltid vid nyetableringar, utökningar och vid fortlöpande femårskontroll.

Kapital = Omsättningstillgångar – korta skulder + outnyttjad checkkredit.

Reserver = Anläggningstillgångar – långa skulder (för vilka säkerhet ställts i tillgångarna).

Anläggningstillgångar ska tas upp till bokfört värde men vid behov kan marknadsmässigt värde användas. Då krävs värderingsintyg och att hänsyn tas till latent skatteskuld. Leasingfordon betraktas inte som egendom och kan därför inte tas upp bland tillgångarna.

Förbundsjurist, Bengt Waldersten, har tagit upp frågan om hur lbc-andelar/aktier ska beaktas. Vägverket har svarat att dessa ska tas med utan avseende på eventuell pant i lbc.

Sammanställning av sökandens/tillståndshavarens kapital och tillgängliga resurser visar om de angivna minimivärdena uppnås. Oftast hjälper revisorn till med sammanställningen och utfärdar ett intyg. Bokslut godkänns om det inte är äldre än 6 månader. Är bokslutet äldre ska även bifogas resultat och balansrapport som inte är äldre än 2 månader. Vid särskilda skäl tittar Transportstyrelsen på sökandens soliditet och likviditet.

Beräkning soliditet: $\text{Justerat eget kapital} \times 100 / \text{Balansomslutning}$.

Soliditeten bör vara minst 12 %.

Beräkning likviditet: $(\text{Omsättningstillgångar} - \text{varulager} + \text{outnyttjad del av checkkredit}) / \text{Kortfristiga skulder} \times 100$.

Likviditeten bör inte understiga 100.

BESTÄLLAR- ANSVAR

Enligt yrkestrafiklagen 6 kap. 2 § ska den som i sin yrkesroll beställer godstransport dömas till böter eller fängelse i högst ett år om vederbörande kände till eller borde känna till att tillstånd saknas. Det skadar inte att man emellanåt påminner sina kunder om detta.

Lagens lydelse:

”Har yrkesmässig trafik enligt denna lag drivits utan tillstånd, döms den som yrkesmässigt för egen eller annans räkning har slutit avtal om transporten med trafikutövaren till böter eller fängelse i högst ett år, om han kände till eller hade skälig anledning anta att tillstånd saknades.”

YRKESTRAFIK- MÄRKE

Regeringen har beslutat att yrkestrafikmärket ska slopas från och med 1 januari 2010.

ANMÄLAN AV FORDON

Innan ett fordon får användas i yrkesmässig trafik enligt ett trafiktillstånd, ska tillståndshavaren lämna en skriftlig anmälan till Transportstyrelsen. Anmälan behöver

inte göras för släpfordon. Transportstyrelsen får medge att ett visst fordon får användas innan en fullständig anmälan har lämnats.

En anmälan ska innehålla uppgifter om fordonets registreringsnummer. Till anmälningarna ska i förekommande fall följande fogas:

- för ett fordon som innehas med nyttjanderätt, en kopia av kontraktet,
- för ett fordon som är registrerat i utlandet, ett utländskt registreringsbevis,
- när antalet fordon som ska användas enligt trafiktillståndet utökas, kompletterande utredning om att de ekonomiska förutsättningarna är uppfyllda (se fakturor Den ekonomiska bedömningen och Solvenskrav).

Transportstyrelsen prövar sedan om det anmälda fordonet uppfyller kraven på registrering, beskaffenhet och utrustning som föreskrivs i tillämpliga förordningar och föreskrifter. Transportstyrelsen prövar även att anmälaren har trafiktillstånd för de trafikslag som anmälan avser samt att tillståndshavaren äger eller har nyttjanderätt till fordonet.

Om ett fordon som anmälts i yrkesmässig trafik ska ändras så att det inte längre uppfyller villkoren för att få användas, eller om fordonet inte längre ska användas enligt trafiktillståndet, är tillståndshavaren skyldig att anmäla detta till Transportstyrelsen innan fordonet tas i bruk för annan trafik.

Observera att även en tillfälligt lånad eller hyrd bil, till exempel för att den ordinarie bilen ska byggas om och därför inte kan användas, måste anmälas till Transportstyrelsen.

Gemenskapstillstånd – Blått tillstånd

Tillståndshavare som utför internationella transporter måste vid transport till, från, eller genom EES-området vara utrustade med ett sk "blått tillstånd" (tillstånd utfärdat på blått paper enligt särskilda normer). Det är krav på att det ska finnas en vidimerad kopia på sådant blått tillstånd i varje bil som utför sådan trafik. Det ankommer på tillståndshavaren själv att ansöka, och kravet på ekonomiska resurser kommer att avse samtliga fordon som är knutna till trafikstillståndet. Tillståndet gäller i fem år, därefter måste man söka om tillståndet på nytt.

Observera

Det har hänt att välskötta åkerier glömt att anmäla byte av trafikansvarig eller övrig prövad person i bolaget till tillståndsmyndigheten. Ändring hade bara lämnats till Bolagsverket. Konsekvensen kan bli att trafikstillståndet återkallas och att åkeriet förklarats olämpligt att bedriva yrkesmässig trafik.

ÅTERKALLELSE AV TILLSTÅND

Om det i den yrkesmässiga trafiken eller i företagets verksamhet i övrigt förekommit allvarliga missförhållande ska tillståndet återkallas. Om det inte varit allvarligt kan i stället varning utdelas.

Återkallelse kan ske vid upprepade eller allvarliga överträdelser av:

- yrkestrafiklagen, arbets- och vilotider, viktbestämmelser och andra bestämmelser som är viktiga för trafiksäkerheten t ex rödljuskörning, hastighetsbestämmelser, vårdslös omkörning, säkring av last, farligt gods eller t ex inte anmält ändrat trafikansvar eller utbyte av övrigt provvade (t ex styrelsemedlemmar).
- eller om man på annat sätt åsidosatt sina skyldigheter t ex använt ej yrkesanmälda

fordon eller nyttjat ej behöriga förare. Skatteskulder liksom skulder till enskilda fordringsägare är också belastande.

Bedömning ska ske från fall till fall. Transportstyrelsen väger även överträdelserna efter åkeristorlek. Om återkallelse sker utmätts alltid en spärrtid om tre till fem år.

Observera

Återkallelsebeslut gäller numera "omedelbart" efter delgivning, d v s när man fått återkallelsen. Detta trots att man har möjlighet att överklaga beslutet. Man måste då begära inhibition av beslutet för att få fortsätta sin verksamhet tills dess att en förvaltningsdomstol avgjort ärendet. Inhibition betyder att ett beslut inte får träda i kraft förrän det prövats av högre instans.

ÄGARANSVAR

I samband med olika förseelser i vägtrafiklagarna kan ett ägaransvar ”utkrävas”.

Vid överlast t ex kan följande ske:

- 1) föraren får böter.
- 2) åkeriet får betala överlastavgift.
- 3) åkeriägaren får böter – det senare är knutet till ägaransvaret. Med ägare avses hos enskilda företag den fysiska ägaren och hos bolag i vissa fall bolag-

get, och i vissa fall den trafikansvarige, i normalfallet VD, om sådan finns. Detta förekommer också bl a vid bristfällig färdskrivare, brott mot arbetstidsreglerna m m. Att föraren varit försumlig är ingen ursäkt.

Att vi tar upp frågan i kapitlet ”Trafiktillstånd” beror på att upprepade eller allvarliga överträdelse, t ex av typen ovan, medför återkallande av tillstånd. Om du inte redan ”sett om ditt hus” i den här frågan bör du snarast överväga det.

I följande lagar som rör åkerier finns ett ägaransvar (i vissa fall arbetsgivareansvar)

Obs! Delegation sker efter ansökan och beslut.

Trafikförordningen	ansvarig är VD	ägaransvaret kan delegeras
Fordonsförordningen	ansvarig är VD	ägaransvaret kan delegeras
Vägtrafikregisterlag	ansvarig är VD	ägaransvaret kan delegeras
Vägtrafikskattelag	ansvarig är VD	ägaransvaret kan delegeras
Lag om överlastavgift	ansvarig är bolaget	
Trafikskadelagen	ansvarig är ägaren	vem som i praktiken bär detta ansvar har inte gått att få svar på. Ägaransvaret kan ej delegeras.
Lag om vägavgifter	ansvarig är VD	ägaransvaret kan delegeras

Observera

I vissa fall behöver man inte fällas för ägaransvaret. Det kan bl a ske om man vid brottsutredning visar att man informerat och instruerat sina förare på ett tillfredsställande sätt. En viktig del däri kan vara att årligen dela ut Åkerihandboken till sina förare. Men det krävs mer än så, kontakta din Åkeriförening för mer information.

Observera!

Kontakta alltid din Åkeriförening när du

- tänker söka tillstånd
- tänker ändra företagsform t ex bilda bolag
- tänker utöka din rörelse med fler bilar
- avser byta ut bl a trafikansvarig på ett bolags tillstånd
- fått problem, t ex riskerar återkallande av tillståndet
- eller överhuvud har någon fråga i samband med trafiktillstånd

AVFALLSTRANS- PORTER

Enligt avfallsförordningen ska den person eller det företag som yrkesmässigt transporterar avfall ha särskilt tillstånd. Tillstånd till transport av avfall kan omfatta avfall och/eller farligt avfall.

Länsstyrelsen i det län där sökande har sitt säte eller utövar den huvudsakliga delen av sin verksamhet prövar om den som söker tillstånd har de resurser som behövs. Resurserna som krävs är erfarenhet, pålitlig personal med goda kunskaper inom området och tekniska och ekonomiska förutsättningar för att bedriva verksamheten på ett säkert sätt. Den som söker tillstånd måste kunna visa att han uppfyller kraven och att han kan ta ansvar för de krav som ställs på verksamheten.

Tillståndshavaren har ansvaret för att de förutsättningar som gäller vid provnings-tillfället upprätthålls efter det att tillstånd erhållits.

Giltighetstiden, om inte Länsstyrelsen beslutar annat, är fem år för farligt avfall och tillsvidare för annat avfall.

Den som transporterar farligt avfall ska föra anteckningar om:

- varifrån avfallsslagen kommer,
- till vilken anläggning avfall transporteras,
- hur ofta avfallsslagen samlas in och
- på vilket sätt avfallsslagen transporteras.

Avgiften för ansökan om transporttillstånd för avfall är 1.200 kronor och för farligt avfall 2.000 kronor.

UTHYRINGS- TILLSTÅND

Den som mot betalning hyr ut bilar och terrängmotorfordon måste ha uthyrningstillstånd av Transportstyrelsen. Tillstånd behövs dock inte om det är fråga om leasing, d v s långtidsuthyrning omfattande minst ett år. För att få uthyrningstillstånd krävs att den ansvarige har genomgått en särskild kurs som ordnas av Biluthyrarna Sverige. Transportstyrelsens provning sker i övrigt på samma sätt som för trafiktillstånd. Observera att tillstånd krävs endast för uthyrning av bilar och terrängmotorfordon. Släpvagn och påhängsvagnar får således hyras ut utan tillstånd.

Frivilliga Automobilkärernas Riksförbund (FAK)

FAK är en av våra största och äldsta frivilliga försvarsorganisationer. Bildad redan 1914 och med idag närmare 12.000 medlemmar. Genom avtal tillför FAK transportapparaten i orostider närmare 11.000 reservförore för tunga lastbilar och bussar.

FAK verkar endast inom den civila delen av totalförsvaret. Du som gillar att köra tunga fordon och tycker det är roligt med stort ansvar och avancerad teknik, du kommer att gilla att vara tillsammans med oss i FAK, de frivilliga för tunga trafiken, både män och kvinnor. Vi samarbetar nära med Sveriges Åkeriföretag och Transport. Vi har grundutbildning, repetitionsutbildning och instruktionsutbildning. Utveckla dig och din körteknik genom FAK. Kontakta FAK-kåren i länet – via www.fak.se.